

Gabriel ANDREESCU

Cazul Tanacu: necesitatea amendării legii penale cu privire la tortură, tratamente inumane sau degradante

I. Cazul Tanacu

Maricica Irina Cornici s-a născut în 1982, a fost abandonată, împreună cu fratele ei, de părinți, după care a crescut la Casa de copii din Bârlad. A urmat Liceul agricol din Zorleni, iar în anul 2001 a plecat în Germania unde a revenit periodic, până în 2005, ca să lucreze ca baby-sitter și cameristă. În aprilie 2005 vizitează, împreună cu fratele ei, o prietenă de orfelinat la mănăstirea Sfânta Treime din comuna Tanacu, județul Vaslui. Chiar înainte de plecare, Irina a avut o criză nervoasă violentă, situație în care maicile și preotul Daniel Corogeanu, aflați la mănăstire, o imobilizează și o duc la Spitalul județean Vaslui, într-o mașină.

Ajunsă în spital, Irina Cornici este internată la secția de terapie intensivă, unde i se pune un diagnostic de agitație psiho-motorie, delir de persecuție și probabilă psihoză majoră. Pe 11 aprilie 2005, fata este trimisă la secția de psihiatrie a Spitalului Județean. Pe foaia de observație medicii au notat: „heteroagresivitate, impulsivitate rău controlată, delir, puseuri de febră”. Pe 15 aprilie, în urma unui nou puseu („stare generală alterată, febră, confuzie”) a fost internată din nou la secția de terapie intensivă.

La 24 aprilie 2005, Irina Cornici a fost externată cu diagnosticul „schizofrenie în stadiu incipient” și i s-a prescris un neuroleptic. Pe 8 iunie s-a stabilit la mănăstire, unde a trecut printr-o altă criză violentă, în urma căreia i s-au aplicat practici de exorcizare. În perioada 10-13 iunie, bolnava a fost legată de mâini și de picioare, iar între 13-15 iunie a fost adusă în biserică. Acolo a fost imobilizată în continuare, legată de mâini și de picioare cu lanțuri înfășurate în prosoape. În timpul slujbelor, i s-a aplicat și un platur pe gură.

Pe 15 iunie 2005, dimineața, când maicile observă că Irina Cornici a căzut într-o stare de letargie, trimit o persoană să aducă Salvarea din Vaslui. Doctorița a luat-o în mașină unde i-a aplicat 6 fiole de perfuzie cu adrenalină. Ajunsă la Spitalul Județean, doctorița de gardă afirmă că Irina murise de 24 de ore, îi acuză pe stareț și pe maici că ar fi omorât-o pe fată și cheamă Poliția. Pe 16 iunie, Poliția Vaslui anunță presa despre evenimentele de la mănăstirea Sfânta Treime. Irina Cornici va fi înmormântată pe 20 iunie 2005.

Daniel Corogeanu și cele patru călugărițe implicate în imobilizarea victimei sunt reținuți de Parchetul județean. Mai întâi 24 de ore, iar mandatul va fi prelungit cu 29 de zile în urma acuzării lor pentru omor deosebit de grav¹.

---

¹ Firul evenimentelor descris aici urmează, în mare, documentarul pregătit de BBC, mai puțin, interpretările și alegațiile celor implicați, reproduse uneori ca niște fapte – (http://www.bbc.co.uk/romanian/news/story/2005/06/050626_tanacu.shtml).

II. Protecția persoanelor vulnerabile. Sistemul de sănătate

Dezbaterea publică asupra celor întâmplate la mănăstirea Sfânta Treime a pus foarte vag în discuție tema responsabilităților statului în cazul morții tragice a Irinei Cornici. O excepție importantă a fost luarea de poziție a Centrului de Resurse Juridice (CRJ) București, al cărui comunicat a atras atenția asupra unui aspect central al seriei de evenimente care au dus la decesul tinerei: „Sistemul instituțional de îngrijire psihiatrică și de monitorizare ambulatorie a persoanelor cu probleme grave de sănătate mintală eșuează”, afirma CRJ la data de 22 iunie 2005, în privința protejării „demnității și integrității fizice și psihice a pacienților”². În urma vizitei făcute de echipa de monitori a CRJ la Spitalul de Urgență Vaslui, pe 21 iunie 2005, a fost relevată „o gravă încălcare a drepturilor fundamentale ale pacientei, garantate de legislația românească și normele internaționale de drepturile omului”³. Astfel:

a) Internarea s-a făcut fără respectarea prevederilor legii sănătății mintale⁴. Într-adevăr, când pe 9 aprilie, la ora 22.30, Irina Cornici a fost adusă legată de mâini și de picioare cu aceeași frânghie, corpul său având o poziție tip „bărcuță” (așezată pe burtă)⁵, internarea pacientei a fost făcută de un medic neurolog, deși evaluarea stării de sănătate mintală, și dispunerea internării, putea fi făcută doar de către medicul psihiatru;

b) Deși lipsa consimțământului la internare și tratament, pretinsul pericol social iminent, corespundeau condițiilor legale ale internării nevoluntare, spitalul nu a recurs la această procedură. Situația în care fusese adusă pacienta la spital ar fi obligat la anunțarea organelor judiciare, ceea ce nu s-a întâmplat⁶;

c) Declanșarea de către medicii din Vaslui a procedurii legale ar fi făcut ca pacienta să primească protecția statului și nu ar fi ajuns să fie supusă la rele tratamente, împotriva voinței ei⁷;

d) În ciuda obligației exprese din lege, nici la internare și nici în timpul șederii ei în spital, medicii nu au informat pacienta în legătură cu drepturile pe care le are:

² CRJ, Cazul *Irina Cornici*, rezultatul lipsei de protecție a persoanelor cu dizabilități mintale în România (<http://www.crj.ro/files/Comunicat22Iunie2005.pdf>).

³ Ibidem.

⁴ Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice (M. Of. nr. 589 din 8 august 2002).

⁵ Declarația medicului neurolog Dr. Lelia Croitoru, care a făcut internarea.

⁶ Monitorii CRJ au tras concluzia, în urma discuțiilor avute, că medicii care au internat-o și tratat-o pe Irina Cornici nu cunoșteau și nu aplicau prevederile legii sănătății mintale.

⁷ Legea impunea formarea unei comisii de revizie formată din doi medici psihiatri, alții decât cei care au luat decizia, și un medic de altă specialitate sau un reprezentant al societății civile, care să se exprime asupra necesității internării nevoluntare. Motivele solicitării internării nevoluntare trebuie certificate sub semnătură de către persoanele care solicită internarea nevoluntară, cu specificarea propriilor date de identitate, descrierea circumstanțelor care au condus la solicitarea de internare nevoluntară, a datelor de identitate ale persoanei în cauză și a antecedentelor medicale cunoscute. Decizia de internare nevoluntară trebuia notificată în 24 de ore și supusă revizuirii Parchetului de pe lângă instanța judecătorească competentă. Procurorul ar fi trebuit să investigheze, conform legii, condițiile în care pacienta a fost adusă la spital și tratamentele la care persoanele cu probleme de sănătate mintală sunt supuse în mănăstire și ar fi putut preveni deznodământul tragic.

dreptul de a-și desemna un reprezentant personal, dreptul de a face o plângere împotriva tratamentului la care este supusă, dreptul de a cere o a doua opinie medicală, dreptul de a comunica cu exteriorul, libertatea de acces la servicii poștale și telefonice, dreptul de a consimți la tratament și la internare, dreptul unei persoane cu afecțiune psihică de a fi apărată împotriva tratamentelor vătămătoare și degradante;

e) Foaia de observație a pacientei arată că externarea a fost făcută în urma cererii unei măicuțe, „pacienta fiind într-o stare relativ stabilă, pentru îngrijire în mediul bisericesc”. Era responsabilitatea legală a medicului psihiatru de a se asigura că „orice persoană care suferă de tulburări psihice este tratată cu omenie și în respectul demnității umane și apărată împotriva tratamentelor vătămătoare și degradante”⁸. Or, acesta a încredințat-o aceluiași persoane care au adus-o legată de mâni și de picioare la internare. Lipsa serviciilor comunitare de specialitate, prevăzute de legea sănătății mintale (care nu includ îngrijirea în mediul bisericesc, amintește comunicatul CRJ) conduce, de cele mai multe ori, la abuzuri și încălcări ale drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale în comunitate.

Reproduc concluzia CRJ: „Considerăm că Irinei Cornici nu i-au fost respectate dreptul la asistență medicală de specialitate, dreptul la libertatea persoanei și dreptul de a nu fi discriminat. De asemenea, statul a eșuat în a asigura protecția victimei împotriva unor tratamente inumane sau degradante, asigurarea dreptului la petiționare și la un remediu eficient împotriva încălcării unor drepturi, sau garantarea liberului acces la justiție”⁹.

III. Condamnarea vinovaților pentru decesul Irinei Cornici

Declarațiile CRJ au arătat convingător că aplicarea legii în cazul Irinei Cornici ar fi salvat tânăra de la tragicul deznodământ. Statul are datoria să garanteze drepturile fundamentale ale persoanei, iar obligația implică măsuri de ordin legal și de aplicare a acestora. Cu atât mai evidentă este această datorie în cazul persoanelor vulnerabile, precum persoanele cu dizabilități mintale. În condițiile actualei legi a sănătății mintale, eșecul protejării Irinei Cornici se explică prin necunoașterea legii de către personalul medical și, în consecință logică, neaplicarea prevederilor ei. Niciunul dintre doctorii implicați în internarea ilegală și externarea, de asemenea ilegală, a victimei nu a fost găsit totuși responsabil, nici în sens penal, nici în fața Colegiului medicilor. Ca urmare, statul a eșuat mai departe să creeze condițiile conștientizării, de către corpul medical, a gravității celor întâmplate la Tanacu și prin aceasta, să responsabilizeze acest grup profesional, pentru ca fapte asemănătoare să nu se repete.

Tragicul caz de la Tanacu a trezit multă emoție în opinia publică și a dus la exprimarea a numeroase poziții față de conținutul și sensul a ceea ce s-a întâmplat. Și acestea au sugerat nesiguranță în înțelegerea evenimentelor. Relevante sunt, în acest sens, opiniile unor persoane nu doar cu o largă prezență mediatică, dar și cu prestigiu profesional. Astfel, academicianul Constantin Bălăceanu-Stolnici declara, la puțin

⁸ Echipa terapeutică nu a elaborat un plan terapeutic individualizat și nu a discutat cu pacienta, așa cum cereau dispozițiile legii.

⁹ CRJ, Cazul *Irina Cornici*, rezultatul lipsei de protecție a persoanelor cu dizabilități mintale în România (<http://www.crj.ro/files/Comunicat22Iunie2005.pdf>).

timp după aflarea celor întâmplare, că „Problema cazului Tanacu este una foarte complicată, cu aspecte juridice, teologice și antropologice, pe care presa a tratat-o pragmatic, ba, chiar a manipulat spre o anumită direcție. Ceea ce este de precizat constă în faptul că preotul Corogeanu nu a avut nici cea mai mică intenție criminală, iar cauza morții este greu de stabilit. Este oricum o întâmplare nefericită. Dacă vreți, se poate vorbi despre un «malpraxis pe tărâmul terapiei religioase»”¹⁰.

Aurora Liiceanu, un psiholog frecvent în presă, afirma: „Este un caz care se întreține și creează confuzie între aspectul religios, superstiții, credințe, medicină și partea legală. Toate aceste aspecte corelate cu instituțiile, care nu au transmis mesaje clare societății civile, au dus mai mult la o implicare emotivă. De altfel, nici mie nu îmi este clară delimitarea dintre aspectul medical și religios”¹¹.

Iată și declarația preotului profesor dr. Constantin Coman: „Exorcizarea este o practică firească în Biserica Ortodoxă. La Tanacu, Daniel Corogeanu a respectat practica și regulile Bisericii, cu excepția unor detalii nefericite, cum ar fi imobilizarea stângace. Dar în același timp nu se putea ca sora Cornici să moară doar din cauza asta. Cauza morții este boala. Desigur, sunt și alte aspecte de discutat, precum drama bisericii, care a fost influențată de presă într-un punct, dar și starea de ascultare a preotului față de stareță, de episcop în lupta sa cu diavolul”¹².

Impresionant în opiniile citate nu ar fi doar faptul că moartea unei tinere în condiții inumane, precum s-a întâmplat la mănăstirea de la Tanacu, naște comentarii care diluează tragedia – interpretând-o ca pe o „întâmplare nefericită”, „imobilizare stângace” etc. – dar și precauția evidentă, nedumerirea nejudicată a celor intervievați în fața unui fenomen cărui nu știau să îi găsească esența.

Dacă așa stau lucrurile din perspectiva sistemului instituțional de îngrijire psihiatrică și de monitorizare ambulatorie a persoanelor cu probleme grave de sănătate mintală, dacă opinia publică a fost nepregătită să înțeleagă gravitatea celor întâmplare, se ridică întrebarea cum interpretăm comportarea sistemului de drept și instituțional din România.

Tot neclaritate arată întreaga desfășurare a procesului lui Daniel Corogeanu și a măicuțelor care l-au asistat. Inițial, procurorii au încadrat faptele inculpaților la „omor deosebit de grav” și lipsirea de libertate în mod ilegal a victimei¹³. Tribunalul județean Vaslui i-a condamnat la data de 19 februarie 2007 pe Daniel Corogeanu la 14 ani închisoare, pe Sofia Arcălianu la 8 ani, iar pe Simona Bărdănaș, Elena Oțel și Lucia Cepreaga la 5 ani de închisoare pentru lipsire de libertate urmată de moartea victimei¹⁴.

Condamnații au făcut recurs. În luna septembrie 2007, Curtea de Apel Alba Iulia a dat sentința reducând pedepsele substanțial: Daniel Corogeanu a primit 7 ani închi-

¹⁰ (<http://www.infonews.ro/article11390.html>)

¹¹ Ibidem.

¹² Ibidem.

¹³ Conform actualului Cod penal, art. 176, „Omorul deosebit de grav” include omorul „prin cruzimi” și se pedepsește cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.

¹⁴ Articolul 189 C. pen.: „Lipsirea de libertate a unei persoane în mod ilegal se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani. (...) Dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani”.

soare, fosta maică stareță de la Tanacu 6 ani, celelalte patru măicuțe câte 5 ani de închisoare.

Atât preotul și călugărițele cât și Ministerul Public au contestat hotărârea în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, care a judecat recursul la 15 ianuarie 2007, păstrând condamnările. Instanța supremă a păstrat și interpretarea dată celor întâmplare de către judecătorii Curții de Apel Alba Iulia: lipsire de libertate în mod ilegal, având drept consecință moartea victimei.

În presă, sentințele au fost criticate fie că ar fi exagerate – ori nedrepte – fie că s-ar dovedi prea blânde. E de notat, în particular, una dintre cele mai frecvente critici din partea celor care se opuneau condamnării acuzaților: lipsa de competență a judecătorilor în domeniul religios ar limita competența lor juridică¹⁵.

IV. Evenimentele de la Tanacu din perspective necesității amendării Codului penal pentru a incrimina tortura și tratamentele inumane practicate de persoane private

Mai mulți ziariști au numit cele întâmplare la mănăstirea Sfânta Treime „tortură” și „rele tratamente”¹⁶. Comisia Superioară Medico-Legală care a întocmit raportul medico-legal final în cazul tinerei Irina Cornici a conchis că moartea tinerei este efectul tratamentelor inumane la care a fost supusă¹⁷. Comisia a stabilit că „imobilizarea îndelungată a victimei a determinat o suferință considerabilă și progresivă ca intensitate, leziuni traumatiche multiple și perturbări ale circulației sanguine”¹⁸. Voi arăta în continuare că dificultățile instanțelor românești de a plasa evenimentele de la Tanacu în cadrul categoriilor enumerate mai sus rezultă dintr-o carență a sistemului penal românesc.

Intră oare actele la care a fost supusă Irina Cornici în categoria privării ilegale de libertate urmată de moartea victimei, așa cum a stabilit justiția română, ori în categoria torturii sau tratamentelor inumane, cum au sugerat unele voci din presă? Răspunsul la întrebare are consecințe directe asupra cerințelor ce se pun legii penale. Statele au responsabilitatea să apere persoanele de încălcarea drepturilor și libertăților lor. Deci, în mod specific, de acte grave precum omuciderea, tortura, tratamentele crude (inumane) sau degradante¹⁹. Obligația statelor este subliniată de existența unor instrumente internaționale adresate specific acestui tip de fapte.

¹⁵ Astfel, procurorul de ședință s-ar fi referit, în mai multe rânduri, la un „ritual de demonizare”, în loc de „ritual de exorcizare” (*Dorin Petrișor*, Dosarul Tanacu la judecata de apoi, în *Cotidianul* din 31 ianuarie 2008).

¹⁶ *Gabriel Andreescu*, Cazul Tanacu. Despre societatea românească, în *Ziua* din 23 iunie 2005; Măicuța Irina a murit din cauza torturii, în *Evenimentul* din 15 martie 2006.

¹⁷ BBCROMANIAN.com, Un nou raport medico-legal în cazul Tanacu, (http://www.bbc.co.uk/romanian/news/story/2006/03/060314_raport_tanacu.shtml).

¹⁸ *Afrodita Cicovschi*, Ancheta în cazul Tanacu, continuată de procurorii bucureșteni, în *Curierul Național*, vineri, 31 martie 2006.

¹⁹ Conceptul „responsabilității de a proteja” a avut o interesantă evoluție în dreptul internațional în anii 2000. În ce privește obligația de a acționa împotriva abuzurilor grave împotriva persoanelor, la nivel de masă, vezi raportul din 2001: *The Responsibility to Protect*, elaborat sub egida The International Commission on Intervention and State Sovereignty (*Carsten*

Ar fi de reținut și faptul că elaborarea și adoptarea instrumentelor internaționale de protecție împotriva torturii și a tratamentelor inumane a exprimat preocuparea față de folosirea abuzivă a forței statului, fenomen răspândit și deosebit de periculos. Ca urmare, aceste infracțiuni au fost asociate cu comportamentul agenților autorităților publice. Astfel, Declarația ONU din 1975 asupra protecției tuturor persoanelor împotriva torturii și a altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante, enunță:

„Art. 1.1. În înțelesul prezentei Declarații, termenul «tortură» corespunde oricărui act prin care o durere sau suferință acute, fizice sau mentale, sunt aplicate în mod deliberat unei persoane *prin agenți ai autorității publice sau la instigarea lor*, mai ales cu scopul de a obține de la ea sau de la un terț, informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care l-a comis sau de care este bănuită că l-ar fi comis, sau de a o intimida ori de a intimida alte persoane” (s.n.).

Convenția ONU din 1984 împotriva torturii și a altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante, reia aproape identic, în art. 1.1, definiția torturii din Declarația ONU din 1975. Articolul 16 al Convenției prevede obligația statelor de a preveni orice acte cu caracter crud, inuman sau care supun o persoană unui tratament degradant și care nu ajung la nivelul de tortură anterior definit. Dar, și în acest caz, se face referire la situațiile „în care astfel de acte sunt comise de către sau la instigarea ori cu consimțământul unei persoane cu statut oficial ori altă persoană acționând în această capacitate”.

Perspectiva a fost întărită prin adoptarea acelor instrumente ale ONU care au în vedere situația persoanelor aflate sub controlul unor agenți ai statului – armată, sistemul penitenciar etc. – și cheamă statele să vegheze asupra abuzurilor posibile²⁰.

Preocuparea pentru *implicarea statului* în acte de tortură și tratamente inumane se regăsește la nivel european. Astfel, Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante are drept conținut principal constituirea unui Comitet european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tra-

---

Stahn, Responsibility to Protect: Political Rhetoric or Emerging Legal Norm?, *The American Journal of International Law*, Vol. 101, No. 1, Jan., 2007, p. 99-120).

²⁰ Lista instrumentelor elaborate în acest sens este lungă: Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners; Basic Principles for the Treatment of Prisoners; Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment; United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of the Liberty; Principles of Medical Ethics relevant to the Role of Health Personnel, particularly Physicians, in the Protection of Prisoners and Detainees against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment; Safeguards Guaranteeing Protection of the Rights of those Facing the Death Penalty; Code of Conduct for Law Enforcement Officials; Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials; Guidelines on the Role of Prosecutors; United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures; United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency; United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice; Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power; Basic Principles on the Independence of the Judiciary; Model Treaty on the Transfer of Proceedings in Criminal Matters; Model Treaty on the Transfer of Supervision of Offenders Conditionally Sentenced or Conditionally Released; Declaration on the Protection of All Persons from Enforced Disappearances; Principles on the Effective Prevention and Investigation of Extra-legal, Arbitrary and Summary Executions.

tamentelor inumane sau degradante (art. 1), al cărui mandat este să viziteze acele locuri „în care persoanele sunt private de libertate de către o autoritate publică” (art. 2)²¹.

Codul penal român a preluat perspectiva exemplificată mai sus. La art. 267¹, acesta definește „tortura” ca: „Fapta prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, fizice ori psihice, îndeosebi cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane, sau pentru oricare alt motiv bazat pe o formă de discriminare oricare ar fi ea, *atunci când o asemenea durere sau astfel de suferințe sunt aplicate de către un agent al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigarea ori cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane (...)*” (s.n.). Tortura se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani sau, dacă a avut ca urmare moartea victimei, cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 ani.

Codul penal român face referire, în art. 358, la „tratamente neomenoase” la care ar fi supuși răniții ori bolnavii, membrii personalului civil sanitar sau al Crucii Roșii ori al organizațiilor asimilate acesteia, naufragații, prizonierii de război și, în general, orice alte persoane căzute sub puterea adversarului. Mai apare și sintagma „rele tratamente”, cu privire la persoane aflate în stare de reținere, detenție ori în executarea unei măsuri de siguranță sau educative. Tortura, măsuri degradante ori inumane, mai sunt numite în norme specifice, precum Legea nr. 116/1998 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române (M. Of. nr. 224 din 18 iunie 1998)²², Regulamentul disciplinei militare R.G. – 3 din 2000²³, Regulamentul Poliției Militare P.M. – 1 din 2003.

În concluzie, legea românească leagă tortura, tratamentele inumane (neomenoase sau relele tratamente) de acțiunea agenților autorității publice. Este această abordare suficientă? Și corectă?

Un prim test al acestei abordări este cel al conformării cu standardele internaționale în materie. Statul român poate să dea persoanelor aflate sub jurisdicția sa garanții de protecție superioare, dar nu mai slabe. Or, este de notat că instrumentele internaționale fundamentale privind drepturile omului nu leagă în textul lor, explicit, protecția față de tortură, pedepse sau tratamente inumane sau degradante de actele comise de agenți ai autorității publice. Această afirmație cere o explicație de detaliu.

---

²¹ Convenția răspunde unei atenții „sectoriale”, pe linia propunerii lui Jean-Jacques Gautier, fondatorul Comitetului elvețian împotriva torturii, în 1976. Gautier a făcut investigații sistematice în locurile unde erau deținuți prizonierii de război. (Vezi *Antonio Cassese, A New Approach to Human Rights: The European Convention for the Prevention of Torture, The American Journal of International Law*, January 1989, Vol. 83, No. 1, p. 128-153).

²² „Militarilor Jandarmeriei Române le sunt interzise comiterea actelor de tortură, aplicarea unor măsuri degradante sau inumane, precum și executarea ordinelor vădit ilegale” (art. 3). Legea nr. 116/1998 a fost abrogată de Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române (M. Of. nr. 1175 din 13 decembrie 2004).

²³ „Se interzice aplicarea altor sancțiuni disciplinare decât cele definite în prezentul regulament, supunerea militarilor la tratamente inumane și practici neregulate, precum și aplicarea altor sancțiuni colective” (art. 60).

Întrucât textul Declarației universale a drepturilor omului din 1948 și al Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice din 1966 sunt aproape identice cu textul Convenției europene a drepturilor omului și libertăților fundamentale, îl reproduc doar pe ultimul:

Art. 3. Nimeni nu poate fi supus torturii și nici la pedepse sau tratamente inumane sau degradante.

Curtea s-a pronunțat prima oară cu privire la sensul tratamentului degradant și al torturii din perspectiva Convenției în cauza *Irlanda c. Marii Britanii*, în 1978²⁴. Tortura a fost interpretată drept o formă agravată a tratamentului inuman, cel mai des asociată cu intenția obținerii de informații de la victimă, ori pedepsirea ei²⁵. Ideea că tortura nu înseamnă doar suferință intensă, ci și un scop deliberat, apare explicit în ceea ce a fost denumită „Cauza grecească”²⁶. Deși această opinie a Curții a creat oarecare neclaritate la un moment dat, în evoluția recentă „Comisia a arătat fără echivoc că producerea de durere și suferință contrare art. 3 este inacceptabilă [în sensul Convenției], indiferent dacă este vorba despre un părinte ori despre un cadru didactic”²⁷. În monografia referitoare la Convenția europeană a drepturilor omului, profesorul Corneliu Bîrsan întărește aceeași evaluare dându-i sensul general: „Subliniem faptul că actele de tortură pot fi săvârșite *nu numai de agenți ai forței publice, ci și de particulari*, caz în care autoritățile statale au îndatorirea, în temeiul art. 3, de a urmări și pedepsi pe cei vinovați de producerea lor” (s.n.)²⁸.

Concluzia ar fi că, indiferent de punctul de referință în raport cu care protecția împotriva torturii și a tratamentelor inumane a fost încorporată în dreptul românesc, autoritățile au obligația să adapteze legislația la noua evoluție, conformându-se aceluși principiu relativ vechi subliniat, printre alții, de F.V. Garcia-Amador: statele au responsabilitatea de a aduce legislația în acord cu nivelul de dezvoltare prezent²⁹.

Responsabilitatea persoanelor private, care este în mod clar stabilită, la nivel universal, în cazul violării dreptului internațional umanitar (genocid, crime împotriva umanității, crime de război)³⁰, este indiscutabilă în materia torturii și a tratamentelor inumane, cel puțin în statele membre ale Consiliului Europei.

²⁴ Robert J. Spit, *Torture Under the European Convention on Human Rights*, The American Journal of International Law, Vol. 73, No. 2 (Apr. 1979), p. 267-272.

²⁵ Michael K. Addo, Nicholas Grief, *Does Article 3 of The European Convention on Human Rights Enshrine Absolute Rights?*, European Journal of International Law, Vol. 9 (1998), No. 3, p. 510-525.

²⁶ A se vedea și Raportul Comisiei în Application No. 5310/71, *Ireland v. United Kingdom*, 25 January 1976, Series B, No. 23-I, p. 388.

²⁷ Michael K. Addo, Nicholas Grief, op. cit.

²⁸ Corneliu Bîrsan, *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole*, Vol. I. Drepturi și libertăți, Ed. C.H. Beck, București, 2005.

²⁹ Francisc V. Garcia-Amador, apud Edith Brown Weiss, *Invoking State Responsibility in the Twenty-First Century*, The American Journal of International Law, Vol. 96, No. 4 (Oct. 2002), p. 799.

³⁰ Bruno Simma, Andreas L. Paulus, *The Responsibility of Individuals for Human Rights Abuses in Internal Conflicts: A Positivist View*, The American Journal of International Law, Vol. 93, No. 2 (Apr. 1999), p. 302-316; James Crawford, *The ILC's Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts: A Retrospect*, The American Journal of International Law, Vol. 96, No. 4 (Oct. 2002), p. 874-890.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a mai stabilit, în cauza *Irlanda c. Marii Britanii*, că tortura este întotdeauna inumană și degradantă, iar tratamentul inuman înseamnă la rândul lui tratament degradant. Tratamentul inuman înseamnă cel puțin provocarea deliberată a unor severe suferințe mintale ori psihice³¹.

Întrucât Codul penal român folosește termenii „tortură” și „tratament inuman” pentru durerea și suferințele „aplicate de către un agent al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigarea ori cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane”, este de înțeles dificultatea instanțelor de judecată de a aplica aceste etichete în cazuri în care făptuitorii sunt persoane private, precum ieromonahul Daniel Corogeanu și măicuțele de la Sfânta Treime. Acesta este contextul în care se pune întrebarea în ce categorie intră tratamentele la care a fost supusă Irina Cornici.

Cauza *Irlanda c. Marii Britanii*, în care Curtea s-a pronunțat asupra conținutului termenilor din art. 3 al Convenției, este suficientă pentru a defini natura actelor de la mănăstirea Sfânta Treime. Prin ștacheta pe care CEDO a pus-o în evaluarea torturii și tratamentelor inumane, Marea Britanie a fost învinuită pentru încălcarea art. 3 al Convenției, în cazul folosirii a cinci tehnici de interogare, întrucât duseseră la „intense perturbări psihiatrice” ale deținuților, capabile „să înfrângă rezistența lor psihică și morală”.

În interpretarea celor întâmplate Irinei Cornici sunt de menționat, conform Curții, importanța circumstanțelor, acestea incluzând durata tratamentului la care a fost supusă victima, efectele mintale și psihice, în anumite cazuri, genul, vârsta și starea de sănătate ale victimei³². Or, aproape întreaga listă anterioară reprezintă condiții agravante în interpretarea naturii tratamentului la care a fost supusă Irina Cornici: prelungirea suferinței pe o perioadă de mai mult de trei zile, consecința fatală, genul și tinerețea, în mod particular, situația ei psihică care o făcea extrem de vulnerabilă. Compararea cauzelor asupra cărora s-a pronunțat CEDO³³ și condițiile în care a murit Irina Cornici *situează tratamentul de exorcizare de la mănăstirea Sfânta Treime în categoria torturii*.

³¹ Michael K. Addo and Nicholas Grief, op. cit.

³² A se vedea *Ireland v. United Kingdom*, Judgment of 18 January 1978, Series A, No. 25 (1978) 2 EHRR 25, parag. 162.

³³ A se vedea cazurile celor reținuți [*Tomasi v. France*, Judgment of 27 August 1992, Series A, No. 241 (1993) 15 EHRR 1]; deținuților [Application No. 8463/78, *Kröcher and Möller v. Switzerland* (1982) 26 D&R 24]; pedepselor corporale [*Tyrer v. United Kingdom*, Judgment of 25 April 1978, Series A, No. 26 2 EHRR 1; Applications No. 9114/80, 9403/81 and 10592/83, *Three Corporal Punishment Cases v. United Kingdom*, (1987) 30 YECHR 84]; imigranților și refugiaților [Application No. 4626/70, *35 East African Asians v. United Kingdom* (1979) 13 D&R 5; *Cruz Varas v. Sweden*, Judgment of 20 March 1991, Series A, No. 201 (1992) 14 EHRR 1]; extrădării [*Cruz Varas v. Sweden*, loc. cit.; *Soering v. United Kingdom*, Judgment of 7 July 1989, Series A, No. 161 (1989) 11 EHRR 439, *Chahal v. United Kingdom*, Judgment of 15 November 1996 (1997) 23 EHRR 413]; HIV și AIDS [*D. v. United Kingdom*, Judgment of 2 May 1997 (1997) 24 EHRR 423].

V. Latura subiectivă a evenimentelor de la mănăstirea Sfânta Treime

Fapte de gravitatea celor întâmplate la mănăstirea Sfânta Treime de la Tanacu cer un sistem de protecție pe măsură, a cărui bază este stabilirea responsabilității juridice a celor vinovați. Or, răspunderea juridică, în acest caz, de natură penală, „presupune (...) *preexistența* unei norme incriminatoare care interzice, sub acțiune penală, o anumită acțiune sau inacțiune” (*s.n.*)³⁴. Sau, în termenii consacrați: infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale. Definiția unei (unor) infracțiuni într-un mod bine circumscris constituie o parte centrală a sistemului de protecție a societății de faptele care tulbură ordinea de drept și întrucât „constatarea că fapta îndeplinește toate condițiile (elementele) obiective și subiective cerute de norma incriminatoare pentru existența infracțiunii este deci nu numai necesară, dar și suficientă pentru fundamentarea juridică a răspunderii penale”³⁵.

Interpretarea penală a faptelor este cea care dă conținut ordinii sociale. Acest aspect are o semnificație particulară din perspectiva laturii subiective a infracțiunii, a cărei înțelegere este de o importanță capitală în cazul Tanacu. Nelămuririle esențiale ale tuturor comentatorilor, inclusiv ale magistraților, par legate de dimensiunea subiectivă a celor întâmplate. Autorii nu au dorit să o omoare pe Irina Cornici, ba chiar au vrut să-i facă bine. În același timp, toți cei implicați în ritualul de exorcizare se bucurau de deplin discernământ. Cum facem atunci conexiunea dintre intenție și deznodământul fatal?

Problema de fond a laturii subiective a infracțiunii, *raportul causal*, este legătura dintre conștiința și voința făptuitorilor și rezultatul manifestării acestora, i.e., transformarea lor în fapte. Nu există nicio îndoială asupra faptului că preotul Daniel Corogeanu și măicuțele percepeau duritatea condițiilor la care ei o supuneau pe Irina Cornici. Ei aveau o explicație pentru manifestările bolnavei – posedarea de diavol – și acceptau că „lupta împotriva diavolului” motiva utilizarea celor mai chinuitoare și, în acest sens, a celor mai periculoase metode. Ei considerau că natura procedurilor folosite, de a fi parte a unui ritual ortodox, le legitimează dincolo de orice alte considerente ce țin de grija pentru suferințele și primejduirea vieții Irinei Cornici. Comportamentul bolnavei legitima, pentru ei, „tratamentul”, oricât de violent. „Faptul că vorbea porcos, pornografic, fiind motiv de ispită în cadrul obștii noastre, am hotărât izolarea ei în chilie”, motivează ieromonahul Corogeanu Petru Daniel, în declarația sa la proces, privarea de libertate a bolnavei³⁶. „Nu recurgeam la această metodă [a legării] dacă nu era agresivă, dacă nu strica lucrurile și dacă avea un vocabular decent”, justifică el, în alt punct al declarației, imobilizarea Irinei Cornici.

De altfel, Daniel Corogeanu și măicuțele au susținut la interogatorii că Irina Cornici era posedată de duhurile rele și ca urmare, ei au urmat învățătura Sfintei Evanghelii, care cere ca ființa posedată să fie imobilizată și legată de pat. Ar fi de subliniat, totodată, că declarațiile vinovaților dialoghează și se legitimează reciproc cu cele spuse de alte măicuțe de la mănăstire, care au fost chemate ca martore. În fața instanței din Vaslui, Maria Tudusciuc susținea cu referire la Irina Cornici: „Era

³⁴ *Costică Bulai*, Manual de drept penal. Partea generală, Ed. All, București, 1997, p. 312.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ Spovedania călugărului criminal, în Evenimentul Zilei din 7 mai 2005.

demonizată. Făcea anumite figuri care ar fi făcut pe oricine să creadă acest lucru. Aveam la mănăstire un cazan de ceară topită și ne era teamă să nu se arunce în el. Am 66 de ani și am văzut foarte multe persoane cu o conduită asemănătoare. După comportamentul ei, mi-am dat seama că se află sub stăpânirea diavolului. Am văzut-o la rugăciune: făcea ca șarpele și își întorcea capul”³⁷. O altă martoră, Ionela Ungureanu, exprima aceeași atitudine: „Urla neîncetat, se făcea în chip de arici și se lovea de pământ. În plus, nu suporta lucrurile sfinte. Avea demon!”³⁸

Concluzia citatelor de mai sus ar fi existența unui raport cauzal direct între conștiința și voința făptuitorilor și consecințe, care includ nu doar moartea victimei, ci și suferințele atroce din timpul celor trei zile în care a fost imobilizată, ținută cu căluș în gură și privată de apă și alimente. Făptașii au asumat lipsa de semnificație a chinurilor tinerei și a vieții ei în raport cu relevanța ideii că, pentru ei, Irina Cornici era posedată de diavol. „Era, fără îndoială, demonizată, căci nu se comporta ca un om suferind de o boală psihică”, a repetat Daniel Corogeanu și în ultimul său cuvânt, în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, susținând, alături de celelalte patru maici, „că, din punctul lor de vedere, nu au făcut nimic rău, ci doar au încercat să facă bine, precizând rând pe rând că *nu au muștrări de conștiință pentru consecințele faptelor lor*” (s.n.)³⁹.

Sprijinul și, în câteva cazuri, chiar simpatia pentru cei cinci inculpați, venite nu doar din partea celor ce trăiau în mănăstire, dar și a sătenilor din Tanacu și chiar a unor comentatori aflați mai departe de evenimente, arată caracterul exploziv al tipului de viziune care legitimează tratarea violentă a „posedaților de diavol”. Numai prin asocierea acestui tip de comportament obscurantist cu o răspundere juridică clară poate împiedica repetarea lui – din proprie inițiativă sau imitație.

Răspunderea penală pentru lipsirea de libertate cu consecința morții victimei, așa cum a statuat în hotărârea ei irevocabilă și definitivă Înalta Curte de Casație și Justiție, trădează sensul celor întâmplare la Tanacu: aplicarea unor tratamente inumane atingând nivelul unor acte de tortură. Ca urmare, verdictul instanței supreme românești constituie o prea slabă pavăză, în raport cu energia și fermitatea tipului de conștiință și voință care a dus la tragicul eveniment petrecut la mănăstirea Sfânta Treime.

VI. Pericolul social al obscurantismului religios

Ce putem înțelege prin folosirea unei sintagme atât de indeterminate precum „obscurantismul religios”, într-un cadru analitic dator să fie cât mai riguros? În context, voi asocia obscurantismul cu legitimarea metodelor brutale în aplicarea unor ritualuri religioase.

Exemplu de obscurantism religios este tipul de judecată a evenimentelor de la mănăstirea Sfânta Treime, exprimat de un membru al categoriei căreia îi aparține și Daniel Corogeanu. Autorul următoarelor comentarii este monahul Filotheu Bălan de

³⁷ Bogdan Rusu, Irina trăia!, în Monitorul de Vaslui (http://monitoruldevaslui.ro/print_news.php?id=3808). Citarea a corectat regionalismele.

³⁸ Ibidem.

³⁹ Mediafax, Procesul în cazul Tanacu de la Instanța Supremă s-a încheiat, 15 ianuarie 2008.

la mănăstirea Petru-Vodă, persoană care, având în vedere statutul său, are posibilitatea să repete practicile ieromonahului de la Tanacu.

Filotheu Bălan are o explicație pentru cele întâmplare la mănăstire: „Moare un om care este posedat. Ce spune Biserica în astfel de cazuri? Păi e cât se poate de limpede: dacă dracii sunt pricina morții, și nu patimile în care te-ai aruncat de bună voie, atunci sufletul acela este mântuit. Hristos îl primește împreună cu Mucenicii, pentru că a răbdat chinuri mucenicești”.

Monahul are și o judecată în tema vinovăției pentru chinurile Irinei Cornici și consecințele acestora: „Cred că am fost suficient de limpede în ce am scris până aici ca să înțelegem că tot ce s-a întâmplat acolo a fost după pravilă și nu s-au călcat întru nimic rânduilele Bisericii. Și atunci Dumnezeu le va purta de grijă tuturor celor care au fost implicați în caz”.

Filotheu Bălan are o poziție fermă și în ceea ce privește tratarea bolnavilor mințiali în mănăstiri: „Ce a făcut părintele Daniil? A primit în mănăstirea sa de maici o soră declarată ca având serioase probleme psihice. A făcut bine? Dacă el a crezut că o poate ajuta punând multă dragoste și atenție și luptând cu armele Bisericii (rugăciunea și postul) împotriva bolii ei, atunci Dumnezeu sigur că nu a trecut cu vederea fapta sa”⁴⁰.

Monahul recuză autoritatea medicilor, cazuri precum cel al Irinei Cornici fiind de competența Bisericii: „Ce competență are un medic pentru a face diferența între un schizofrenic și un îndrăcit? Răspunsul: niciuna. Și iarăși nu înțeleg de ce credem un medic care pune un diagnostic (...), dacă părerea lui [Corogeanu] a fost că Irina nu e ne bună cu capul (...), ci că s-a îndrăcit, atunci ar fi trebuit crezut pe cuvânt”.

În sfârșit, Filotheu Bălan susține deschis metodele folosite la Tanacu: „(...) puteau maicile să țină o îndrăcită când avea crize? Nicidecum. Trebuia legată. A fost legată cu funii, de mâini și de picioare, dar s-a dovedit că nu e de ajuns, pentru că era încă cu neputință de stăpânit. Și atunci au imobilizat-o. Presa spune că au imobilizat-o pe o cruce. Eu nu știu dacă a fost așa, dar când am citit despre caz am zis: ce idee bună!”⁴¹

Poziția aceasta nu este deloc o excepție⁴². Comunicatul de presă al asociației Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință din 21 iunie 2005, atrăsese atenția, imediat după evenimente, asupra cadrului mai general în care s-au petrecut evenimentele: „Cazul nu este o manifestare izolată, ci reprezintă efectul tragic al unor practici religioase des întâlnite. În cadrul acestora, persoane cu afecțiuni psihice sunt considerate ca posedate de diavol sau duhuri rele și sunt supuse unor tratamente inumane și degradante”⁴³.

⁴⁰ (<http://www.nistea.com/dosare-ortodoxe/manastirea-tanacu-preotul-daniel/cazul-tanacu-monahul-balan.htm>)

⁴¹ Ibidem.

⁴² Iată comentariul unui alt cleric participant la dezbaterile pe Internet, Părintele Calistrat, care critica presa pentru condamnarea celor petrecute la mănăstirea Tanacu și comenta: „Fapta acestui părinte nu trebuie atât de mult condamnată pe cât trebuie de plânsă. Aceasta dovedește că înălțarea minții și lipsa de experiență poate duce la eșecuri. Nu trebuie să ne batem joc de ieșirea lui, trebuie ajutat cu orice preț să-și dea seama că a luat-o greșit” (<http://www.nistea.com/dosare-ortodoxe/manastirea-tanacu-preotul-daniel/manastirea-tanacu-calistrat.htm>).

⁴³ (<http://www.humanism.ro/articles.php?page=62&article=155>)

Diluarea semnificației celor întâmplate nu aparține doar unor persoane izolate ca poziție și ca înțelegere. Imediat după condamnarea făptașilor, subliniau ziariștii Toma Roman Jr. și Vladimir Ioan, „au reacționat conservatorii din Mitropolia Moldovei. Părintele Proclu de la Mănăstirea Sihla, ieromonahul basarabean Savatie Baștovoi și alți ierarhi moldoveni au găsit un bun prilej să atace conducerea BOR, pe motiv că s-a spălat pe mâini și l-a lăsat pe Corogeanu să fie condamnat. S-au activat niște «grupuri de rezistență» în jurul duhovnicilor Mina Dobzeu și Calistrat. (...) Ei au partizani mai ales în mănăstirile izolate din Moldova, cum era cea de la Tanacu, și se bazează pe laici bogați, cuprinși de fervoare religioasă”⁴⁴.

Mișcarea radicalilor pro-Corogeanu este susținută de personalități clericale cu multă autoritate între credincioșii ortodocși, precum Gheorghe Calciu-Dumitreasa, care a luat fără nicio reținere apărarea torționarilor de la mănăstirea Sfânta Treime: „Fiecare articol, fiecare politician, fiecare ierarh sau purtător de cuvânt care a aruncat piatra împotriva unui om care nu poate fi acuzat de crimă și, cu atât mai puțin de intenție criminală, va primi pe fruntea lui piatra pedepsei lui Dumnezeu (...) chiar după ce justiția aservită puterii întunericului și nu lui Dumnezeu va da o sentință de condamnare așa cum au conceput-o procurorii înainte de a fi cercetat faptele și intențiile acuzaților, inocența părintelui va sta în fața Bisericii adevărate și a credincioșilor ei, neclintită”⁴⁵.

„Blândețea” cu care a judecat în ultimii trei ani o parte din opinia publică și, în particular, clerul Bisericii Ortodoxe Române, sub a cărui autoritate s-au întâmplat evenimentele de la Tanacu, actele de tortură cărora le-a căzut victimă Irina Cornici, arată pericolul acut și iminent al obscurantismului religios manifestat în practicile din mănăstirile ortodoxe și în unele biserici. Este mai mult decât preocupant faptul că această viziune religioasă asupra vieții care elimină orice sensibilitate la durerea și suferința victimelor s-a insinuat și în rândul magistraților. Un judecător ale cărui opinii sunt puse de el însuși și de susținătorii săi sub semnul apartenenței creștine, Lucian Dumitru Popescu din București, „judeca” cazul Tanacu în felul următor: „(...) în situația [dată], chiar și din unghiul legii lumești, arestarea preventivă a preotului și călugărițelor este cu totul inadecvată. (...) Dacă dovezile judiciare vor putea fi interpretate în așa fel încât să se tragă concluzia că preotul Corogeanu și, eventual alte persoane, cum ar fi, spre pildă, monahiile, medicul, asistentul sau șoferul salvării, au determinat prin acțiunile sau inacțiunile lor intervenirea acestei cauze medicale a morții, deși puteau și trebuiau să prevadă acest lucru, atunci oricare dintre aceștia, ar putea fi condamnați pentru ucidere din culpă. Dacă nu vor exista astfel de dovezi, preotul și monahiile, care sunt deja inculpați în stare de arest preventiv, vor trebui achitați”⁴⁶.

---

⁴⁴ *Toma Roman Jr., Vladimir Ioan, Cazul Tanacu la Apel – Judecarea crimei încă nu a luat sfârșit*, în *Jurnalul Național* din 12 septembrie 2007.

⁴⁵ *Gheorghe Calciu-Dumitreasa, Cazul Tanacu, o prevenire și o denunțare* (<http://www.nistea.com/dosare-ortodoxe/manastirea-tanacu-preotul-daniel/tanacu-preot-calciu.htm>).

⁴⁶ (<http://www.nistea.com/dosare-ortodoxe/manastirea-tanacu-preotul-daniel/cazul-tanacu-judecator-crestin.htm>)

Inventarul de mai sus impune autorităților publice să trateze cu atât mai multă claritate și fermitate problema torturii și tratamentelor inumane motivate prin rațiuni care nu au legătură cu funcționarea statului modern, pentru care valoarea supremă este ființa umană⁴⁷. În acest context, vulnerabilitatea psihică trebuie subliniată în mod special. Pentru făptași, dar și pentru o parte importantă dintre comentatori, schizofrenia de care suferea Irina Cornici părea să legitimizeze cruzimea tratamentului. Ca urmare, mentalitatea manifestată în citatele anterioare, relativ răspândită, acceptă și încurajează metodele violente de «vindecare» ale suferinzilor psihici”.

Or, normele din acest domeniu sunt exact contare. În cauza *Herczegfalvy c. Austria*, judecată în anul 1992, s-a stabilit că intervenția psihiatrică nu poate atinge metode inumane nici dacă ea este cerută de către „urgențe terapeutice”. Ca urmare, sistemul de protecție a persoanelor cu dizabilități mintale cere, tocmai pentru a evita astfel de situații incompatibile cu art. 3 al Convenției, „o amplă politică de evaluare și control al riscurilor, impunând supervizarea și instrucția personalului care se ocupă de dizabilitățile mintale”⁴⁸. Dacă personalul tehnic și medical, presupus a avea o cunoaștere de bază, este supus unor restricții și unui proces de continuă formare pentru a fi la nivelul responsabilităților, atunci cum să nu fie supus unui asemenea control oricine altcineva care lucrează cu oameni suferind de dizabilități? Faptul că tratamente precum „exorcizarea” sunt o practică curentă în mănăstiri și în biserici, reprezintă un semnal de alarmă la care statul ar trebui să răspundă imediat prin introducerea unei monitorizări competente⁴⁹. Nu în ultimul rând, e necesară, așa cum am încercat să demonstrez, amendarea Codului penal astfel ca actele de tratare violentă a persoanelor cu dizabilități mintale să fie calificate ca infracțiuni de tipul tratamentelor degradante, rețelilor tratamente ori chiar, în conformitate cu standardele create de jurisprudența CEDO, torturii.

---

⁴⁷ Nu este lipsit de semnificație să amintim că tehnicile de investigare a unor suspecți de terorism în urma cărora fusese condamnată Marea Britanie au avut loc în urma deflagrației din luna noiembrie 1974, când o bombă plasată de IRA într-un pub a făcut 30 de tineri victime. Nici emoția creată de un asemenea act și nici presiunea la care a fost supus guvernul britanic pentru a da de făptași nu au constituit un argument pentru „validarea” tehnicilor care duceau la tulburarea psihiatrică a celor reținuți.

⁴⁸ *Albert Persaud*, Europe Convention on Human Rights: Effects on Psychiatric Care, Arts&Science, p. 33-37 (<http://www.mentalhealthnurse.co.uk/images/HumanRightsAct%5B1%5D.pdf>).

⁴⁹ În particular, în condițiile autorității absolute din mănăstiri, căreia i-au căzut victime și maicile.